

Форма № 09/18

Затверджена рішенням вченої ради ІДГУ
від 30.08.2018 р., протокол № 1

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ІЗМАЇЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ УКРАЇНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ ТА СОЦІАЛЬНИХ НАУК
КАФЕДРА УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ**

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Навчально-методичною радою ІДГУ

Протокол № 4 від 15.01.2019 р.

Голова НМР Н. М. Кольцун

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Діалекти межиріччя Дністра і Дунаю

освітній ступінь бакалавр

галузь знань 01 Освіта

спеціальність 014 Середня освіта

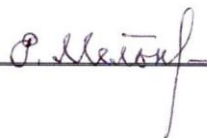
предметна спеціальність 014.01 Українська мова і література

освітня програма Середня освіта: українська мова і література

тип дисципліни вибіркова

ПОГОДЖЕНО:

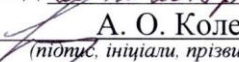
Гарант освітньо-професійної програми

Р. М. Мельникова

РЕКОМЕНДОВАНО:

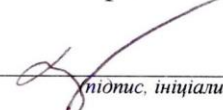
кафедрою української мови та літератури

протокол № 7 від 20.12.2019р.

Завідувач кафедри
А. О. Колесников
(підпис, ініціали, прізвище)

ПОГОДЖЕНО:

Голова науково-методичної ради факультету
української філології та соціальних наук

І. Б. Циганок
(підпис, ініціали, прізвище)

Розробники програми:

Делюсто М. С., к. філол. н., доцент кафедри
української мови та літератури

Рецензенти програми:

Топчий Л. М., к. філол. н., доцент кафедри
української мови та літератури

1. ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна	Заочна
Кількість кредитів: 4	Лекції:	
	26	-
Модулів: 1	Практичні заняття:	
Загальна кількість годин: 120		
Рік вивчення дисципліни за навчальним планом: 2	Лабораторні заняття:	
Семестр: 3	Семінарські заняття:	
	22	-
Тижневе навантаження (год.):	Консультації:	
- аудиторне: 4		
- самостійна робота: 4	Індивідуальні заняття:	
Форма підсумкового контролю: залік		
Мова навчання: українська	Самостійна робота:	
	72	-

2. МЕТА ДИСЦИПЛІНИ

Предмет вивчення навчальної дисципліни «Діалекти межиріччя Дністра і Дунаю» – українські, російські, болгарські, румунські та гагаузькі говірки, що контактують на півдні Одещини в межиріччі Дністра і Дунаю.

Метою викладання навчальної дисципліни «Діалекти межиріччя Дністра і Дунаю» є розвиток інтересу до державної мови та мов національних меншин, розуміння значущості мови у житті кожного громадянина України, надання відомостей про специфіку фонетичної, лексичної, граматичної системи говірок п'яти національних мов, найбільшою мірою представлених на території межиріччя Дністра і Дунаю – української, російської, болгарської, румунської та гагаузької.

Передумови для вивчення дисципліни: ділова українська мова, українська мова та основи академічного письма, практикум з української мови, вступ до слов'янської філології з основами наукових досліджень.

Міждисциплінарні зв'язки: українська діалектологія, російська діалектологія, болгарська діалектологія, румунська діалектологія, сучасна українська літературна мова, сучасна російська літературна мова, сучасна болгарська літературна мова, історія української літературної мови тощо.

3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Після вивчення навчальної дисципліни студент повинен отримати такі результати навчання:

1. Знання:

- сучасна географія одиниць і явищ українських, болгарських, російських, румунських, гагаузьких говірок;
- різновиди українських, російських, болгарських, румунських та гагаузьких говірок межиріччя Дністра і Дунаю, їхні структурні риси;

- історія класифікації українських, російських, болгарських, румунських та гагаузьких діалектів;
- традиційні і нетрадиційні прийоми вивчення діалектів;
- специфіка українських новожитніх говірок латерального ареалу межиріччя Дністра і Дунаю.

2. Уміння:

- здатність установлювати генезу і динаміку фонетичних, лексичних, фразеологічних, морфологічних, синтаксичних явищ діалектів української, російської, болгарської, румунської, гагаузької мов, їхніх говорів та наріч;
- виявляти відносну хронологію діалектних явищ, архаїчні та інноваційні елементи; порівнювати і зіставляти структуру діалектів, визначати їхні типові зміни, що виникають у ситуації контактування цих мов.

3. Комунікація:

- використовувати набуті знання у професійному спілкуванні;
- виявляти повагу та співпрацювати з носіями різних мов та діалектів.

4. Автономність та відповідальність:

- відповідати сучасним вимогам до організації навчального процесу в основній школі, поширювати кращий досвід професійної діяльності;
- виявляти самостійність і соціальну відповідальність, громадянські та патріотичні чесноти при виконанні функціональних обов'язків;
- переглядати результати власної праці та визнавати власну відповідальність за свої вчинки.

4. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п	Назви модулів / тем	Кількість годин (денна форма навчання)						Кількість годин (заочна форма навчання)					
		Аудиторні	Лекції	Семінарські (практичні)	Лабораторні	Консультації	Самостійна робота	Аудиторні	Лекції	Семінарські (практичні)	Лабораторні	Консультації	Самостійна робота
1.	Тема 1. Мовна ситуація в полілінгвальному межиріччі Дністра і Дунаю	6	2	4	-	-	10	-	-	-	-	-	-
2.	Тема 2. Українська мова та її діалекти в межиріччі Дністра і Дунаю	6	2	4	-	-	10	-	-	-	-	-	-
3.	Тема 3. Російська мова та її діалекти в межиріччі Дністра і Дунаю	6	4	2	-	-	10	-	-	-	-	-	-
4.	Тема 4. Болгарська мова та її діалекти в межиріччі Дністра і Дунаю	6	4	2	-	-	8	-	-	-	-	-	-
5.	Тема 5. Румунська мова та її діалекти в межиріччі Дністра і Дунаю	6	4	2	-	-	8	-	-	-	-	-	-
6.	Тема 6. Гагаузька мова в межиріччі Дністра і Дунаю	6	4	2	-	-	8	-	-	-	-	-	-
7.	Тема 7. Інші мови і діалекти в межиріччі Дністра і Дунаю	6	4	2	-	-	8	-	-	-	-	-	-
8.	Тема 8. Методи і прийоми опису говірок межиріччя	6	2	4	-	-	10	-	-	-	-	-	-

Дністра і Дунаю												
Проміжний контроль						4						
Разом:	48	26	22	-	-	72	-	-	-	-	-	-

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

5.1. Зміст навчальної дисципліни за темами

Тема 1. Мовна ситуація в полілінгвальному межиріччі Дністра і Дунаю. Історія розвитку етномовної ситуації в межиріччі Дністра і Дунаю. Межиріччя Дністра і Дунаю – унікальна лінгвістична лабораторія. Мови межиріччя Дністра і Дунаю та їхні діалекти. Наслідки міжмовних і міждіалектних контактів в мовах і діалектах межиріччя Дністра і Дунаю. Шляхи міжмовного і міждіалектного контактування в регіоні.

Тема 2. Українська мова та її діалекти в межиріччі Дністра і Дунаю. З історії дослідження українських говірок ареалу (студії В.П. Дроздовського, А.М.Мукач, Т.П.Заворотної, П.Ю.Гриценка). Стан вивчення українських говірок МДД. Українські говірки МДД старішої формації (південнобессарабський, буковинсько-подільський, слобожанський, середньонадніпрянський типи). Специфіка говірок новішої формації (закарпатський і західнополіський типи). Ареалогія українських говірок межиріччя Дністра і Дунаю.

Тема 3. Російська мова та її діалекти в межиріччі Дністра і Дунаю. З історії дослідження російських говірок МДД. Південноросійські говірки курсько-орловського типу. Говірки старообрядців-липован. Специфіка фонетики, лексики і граматики острівних російських говірок в МДД. Словник російських говорів Одещини.

Тема 4. Болгарська мова та її діалекти в межиріччі Дністра і Дунаю. Болгарські говірки на території України. Проблема дебалканізації болгарських переселенських говірок ареалу. Чушмелійський, чийшийський, фракійський, балканський о-говір й ъ-говір.

Тема 5. Румунська мова та її діалекти в межиріччі Дністра і Дунаю. Проблема визначення румунської/молдовської мови. Дакорумунський, істрорумунський, арумунський та мегленорумунський діалекти. Мунтянський, молдавський, банатський, крішанський та мараморський говори. «Атласул лингвистик молдавенеск». «Atlasul lingvistic român pe regiuni Basaraba». Класифікація румунських говорів Одеської області Р. Я. Удлера. Класифікація румунських говорів МДД П.Д. Кісеолар та їх ознаки.

Тема 6. Гагаузька мова в межиріччі Дністра і Дунаю. Дослідники гагаузьких діалектів (Б.П. Тукач, Г. О. Гайдаржі, Л. О. Покровська). Чадирлунзько-комратський / комратсько-чадирський (центральный) діалект. Вулканештський діалект.

Тема 7. Інші мови і діалекти межиріччі Дністра і Дунаю. Циганська мова в МДД. Албанська мова в МДД. Історія присутності німецької мови в МДД.

Тема 8. Методи і прийоми опису говірок межиріччі Дністра і Дунаю. Джерела вивчення діалектного мовлення. Описовий і лінгвогеографічний методи вивчення говірок ареалу. Польове дослідження говірок ареалу. Діалектна текстогія як прийом дослідження переселенських говірок. Питальник як засіб перевірки свідчень діалектних текстів і основа картографування. Евристичний потенціал суперечливих відомостей текстів і програми.

5.2. Тематика практичних занять.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	<i>Мовна ситуація в полілінгвальному межиріччі Дністра і Дунаю</i>	4
2	<i>Українська мова та її діалекти в межиріччі Дністра і Дунаю</i>	4
3	<i>Російська мова та її діалекти в межиріччі Дністра і Дунаю</i>	2
4	<i>Болгарська мова та її діалекти в межиріччі Дністра і Дунаю</i>	2
5	<i>Румунська мова та її діалекти в межиріччі Дністра і Дунаю</i>	2
6	<i>Гагаузька мова в межиріччі Дністра і Дунаю</i>	2
7	<i>Інші мови і діалекти межиріччі Дністра і Дунаю</i>	2
8	<i>Методи і прийоми опису говірок межиріччі Дністра і Дунаю</i>	4
	Разом	22

5.3. Організація самостійної роботи студентів.

№ з/п	Вид роботи	Кількість годин	Форма звітності
1.	Законспектувати інформацію такого змісту: мовні контакти; взаємовплив мов і мовна еволюція; вектори контактування: дивергенція і конвергенція; ареально-хронологічні моделі змішування мов (субстрат, суперстрат, адстрат); мовний союз; міжмовні і міждіалектні контакти у межиріччі Дністра і Дунаю.	10	конспект
2.	Законспектувати статті: Гриценко П.Ю. Межиріччя Дністра і Дунаю у світлі лінгвістичної географії (стан і пріоритети) // Науковий вісник Ізмаїльського державного гуманітарного університету. – Ізмаїл, 2006. – Вип. 21. – С. 3–16.	10	конспект
3.	Законспектувати статті: Касаткин Л. Л. Диалект липован – русских старообрядцев Нижнего Подунавья / Касаткин Л. Л., Касаткина Р. Ф., Юмсунова Т. Б. // Науковий вісник Ізмаїльського державного гуманітарного університету. – Ізмаїл, 2004. – Вип. 17. – С. 77–84. Колесников А. О. Українсько-російська взаємодія у граматиці українських говірок межиріччя Дністра і Дунаю / А. О. Колесников // Філологічні студії : Науковий вісник Криворізького національного університету. – Кривий Ріг, 2013. – Вип. 9. – С. 220–229.	10	конспект
4.	Законспектувати інформацію такого змісту: болгарський діалектний континуум в Україні; класифікація болгарських говірок в Україні; класифікація болгарських говірок за рефlekсами <i>ятя</i> ; класифікація за формою артикля іменників чоловічого роду; класифікація говірок за розташуванням стосовно діалектного оточення; лексичні особливості болгарських говірок; тенденції розвитку болгарської діалектної системи в Україні.	8	конспект
5.	Написати есе на теми: Проблема визначення румунської / молдовської мови. Дакорумунський, істрорумунський, арумунський та мегленорумунський діалекти. Мунтянський, молдавський, банатський, крішанський та мараморський говори. Класифікація румунських говорів Одеської області.	8	есе

6.	Письмово дати відповідь на питання: Схарактеризуйте гагаузьку мову. До якої мовної сім'ї та якої групи вона належить? Які діалектні різновиди гагаузької мови представлені у Південній Бессарабії? У яких населених пунктах МДД компактно проживають представники гагаузького етносу? Назвіть імена лінгвістів, які досліджували діалекти гагаузької мови? Опишіть ознаки гагаузьких діалектів на території МДД.	8	виконане письмове завдання
7.	Законспектувати статтю: Головіна Н. Б. Топоніміка німецьких колоній у Південній Бессарабії (1814/1940): лінгвокультурологія ойконімів / Н. Б. Головіна // Науковий вісник ДДПУ імені І. Франка. Серія «Філологічні науки». Мовознавство. – 2014. – № 2. – С. 29–35.	8	конспект
8.	Законспектувати статтю: Гриценко П. Ю. Текст як простір вияву діалектних явищ / П. Ю. Гриценко // Збірник лінгвістичних праць : до 60-річчя проф. О. А. Колесникова. – Ізмаїл, 2000. – С. 9–15.	10	конспект
	Разом	72	

Тематика індивідуальних завдань

Зробити фонозаписи української, болгарської, російської, гагаузької, румунської говірки (1 година якісних фонозаписів на вибір студента).

6. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

6.1. *Форми поточного контролю:* семінарські заняття, самостійна робота, індивідуальні завдання.

6.2. *Форми проміжного контролю:* модульна контрольна робота.

6.3. *Форма підсумкового контролю:* залік.

7. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

– стандартизовані тести;

– модульна контрольна робота (проводиться в письмовій формі, кожен варіант включає 3 питання, з них перше – тести, друге і третє – теоретичні, відповіді на які дають можливість всебічно оцінити рівень знань студента).

Зразок модульної контрольної роботи:

Варіант 1

I. Розв'язати тести:

Болгарські діалекти досліджували:

а) В. Колесник;

б) С. Бернштейн;

в) С. Георгієва;

г) усі відповіді правильні.

II. Описати основні типологічні ознаки румунської мови.

III. Дати визначення поняття «діалект».

8. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

8.1. Шкала та критерії оцінювання знань студентів.

Для визначення ступеня оволодіння навчальним матеріалом з подальшим його оцінюванням застосовуються наступні рівні навчальних досягнень студентів:

Рівні навчальних досягнень	100-бальна шкала	Критерії оцінювання навчальних досягнень	
		Теоретична підготовка	Практична підготовка
		Студент	
Відмінний	100...90	вільно володіє навчальним матеріалом, висловлює свої думки, робить аргументовані висновки, рецензує відповіді інших студентів, творчо виконує індивідуальні та колективні завдання; самостійно знаходить додаткову інформацію та використовує її для реалізації поставлених перед ним завдань; вільно використовує нові інформаційні технології для поповнення власних знань	може аргументовано обрати раціональний спосіб виконання завдання й оцінити результати власної практичної діяльності; виконує завдання, не передбачені навчальною програмою; вільно використовує знання для розв'язання поставлених перед ним завдань
Достатній	89...70	вільно володіє навчальним матеріалом, застосовує знання на практиці; узагальнює і систематизує навчальну інформацію, але допускає незначні огріхи у порівняннях, формулюванні висновків, застосуванні теоретичних знань на практиці	за зразком самостійно виконує практичні завдання, передбачені програмою; має стійкі навички виконання завдання
Задовільний	69...51	володіє навчальним матеріалом поверхово, фрагментарно, на рівні запам'ятовування відтворює певну частину навчального матеріалу з елементами логічних зв'язків, знає основні поняття навчального матеріалу	має елементарні, нестійкі навички виконання завдань
Незадовільний	50...26	має фрагментарні знання (менше половини) при незначному загальному обсязі навчального матеріалу; відсутні сформовані уміння та навички; під час відповіді допущено суттєві помилки	планує та виконує частину завдання за допомогою викладача
Неприйнятний	25...1	студент не володіє навчальним матеріалом	виконує лише елементи завдання, потребує постійної допомоги викладача

8.2. Критерії оцінювання під час аудиторних занять.

Досягнення студентів на семінарських (практичних), лабораторних заняттях оцінюються за шкалою від «0» до «5».

Оцінка	Критерії оцінювання навчальних досягнень
5 балів	Оцінюється робота студента, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно й аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, розв'язує задачі стандартним або оригінальним способом, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.
4 бали	Оцінюється робота студента, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, розв'язує задачі стандартним способом, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.
3 бали	Оцінюється робота студента, який відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень, записує основні формули, рівняння, закони. Однак не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки.
2 бали	Оцінюється робота студента, який достатньо не володіє навчальним матеріалом, однак фрагментарно, поверхово (без аргументації й обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань.
1 бал	Оцінюється робота студента, який не в змозі викласти зміст більшості питань теми та курсу, володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ, допускає істотні помилки, відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді.
0 балів	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

8.3. Критерії оцінювання самостійної роботи та індивідуальних завдань

Вид	Максимальна кількість балів
Есе	5
Фонозаписи	5
Конспект	5
Виконане письмове завдання	5

8.4. Критерії оцінювання модульної контрольної роботи.

Проміжний контроль з означеного курсу проводиться у вигляді модульної контрольної роботи. Відповідь на кожне питання оцінюється за 5-бальною шкалою, і на основі середнього арифметичного здійснюється виведення остаточної оцінки за нижчеподаною таблицею. Критеріями оцінювання є:

повнота відповіді, здатність критичного аналізу теоретичного матеріалу, вміння наводити аргументи та робити висновки.

8.5. Критерії оцінювання підсумкового контролю.

Оцінку за семестр з дисципліни, що закривається заліком, слід виставляти після її вивчення до початку екзаменаційної сесії за результатами поточного та проміжного контролю (відповідно вагові коефіцієнти 0,7 та 0,3); при цьому *обов'язкової присутності здобувачів вищої освіти не передбачено*.

Переведення підсумкового балу за 100-бальною шкалою оцінювання в підсумкову оцінку за традиційною шкалою

Підсумковий бал	Оцінка за традиційною шкалою
	залік
90-100	зараховано
89-70	
51-69	
26-50	не зараховано
1-25	

9. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Для окремих тем застосовується комп'ютерна техніка з метою демонстрації презентацій, карт, слайдів.

10. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

10.1. Основні джерела

1. Генеза і динаміка діалектів межиріччя Дністра і Дунаю: методичні рекомендації для збору діалектного матеріалу / Упоряд. А.О. Колесников, М.С. Делюсто, П.Д. Кісеолар. – Ізмаїл: ІРБІС, 2017. – 64 с.
2. Гриценко П.Ю. Межиріччя Дністра і Дунаю у світлі лінгвістичної географії (стан і пріоритети) // Науковий вісник Ізмаїльського державного гуманітарного університету. – Ізмаїл, 2006. – Вип. 21. – С. 3–16.
3. Делюсто М. Українська наддунайська говірка: збірник діалектних текстів: [навч. посібник] / М. Делюсто. – Ізмаїл: СМІЛ, 2016. – 196 с.
4. Делюсто М. С. Типологія говірок межиріччя Дністра і Дунаю: Навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів / М. С. Делюсто. – Ізмаїл : РВВ ІДГУ, 2012. – 64 с.
5. Колесник В. О., Георгієва С. І. Болгарські говірки Півдня України. Хрестоматія. Тексти / Відп. ред. проф. Гриценко П. Ю. – Ізмаїл: ІРБІС, 2016. – 216 с.
6. Колесников А. О. Атлас українських говірок межиріччя Дністра і Дунаю / А. О. Колесников. – Ізмаїл: ІРБІС, 2016. – 168 с.
7. Колесников А. О. Із спостережень над мовними контактами в ареалі межиріччя Дністра і Дунаю / А. О. Колесников // Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка : Філологічні науки. – Кам'янець-Подільський, 2017. – Вип. 44. – С. 178–184.
8. Колесников А.О. Морфологія українських південнобесарабських говірок: генеза і динаміка. – Ізмаїл: СМІЛ, 2015. – 676 с.
9. Колесников А.О. Українські говірки у мовному континуумі межиріччя Дністра і Дунаю //

- Лінгвістика : зб. наук. праць. – Луганськ, 2012. – №1 (25). – Ч.І. – С. 115–127.
10. Колесников О. Етновозна ситуація і питання мовної політики в українському Придніпров'ї // Південь України. Одеса. Четвертий міжнародний конгрес українців (Одеса, 26-29 серпня 1999 р.): доповіді та повідомлення. – Одеса, 1999. – С. 275–283.
 11. Кочерган М. П. Основи зіставного мовознавства : [підручн.]. – К., 2006. – 424 с.
 12. Південна Бессарабія (кінець XVIII – XIX ст.) : [навчально-методичний посібник]; за ред. Л. Ф. Циганенко. – Ізмаїл, 2011. – 216 с.
 13. Українська мова. Енциклопедія. – К., 2007. – 856 с.
 14. Языковая ситуация в Приднестровском крае Одесской области Украины: 1993-1994 годы / Колесников А. А. и др. – Измаил : ИДПИ, 1994. – 68 с.

10.2. Допоміжні джерела

1. Георгієва С. І. Тенденції розвитку болгарської діалектної системи в Україні// Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету: Збірник. – Одеса: Міжнародний гуманітарний університет, 2011. – Вип. 3. – С. 4–8.
2. Георгієва С. І. Континуум метрополії як база формування болгарських переселенських говірок / С.І. Георгієва // Компаративне дослідження слов'янських мов і літератур. Пам'яті академіка Леоніда Булаховського. Збірник наукових праць. – Київ: Освіта України, 2013. – Вип. 21. – С. 27–43.
3. Георгієва С. І. Балканський тип болгарського діалектного континууму: метрополія і діаспора / С.І. Георгієва // Слов'янський збірник. – Чернівці: «Букрек», 2013. – №17. – С. 73–82.
4. Гриценко П. Ю. Парадигма обов'язку з перспективи часу / П. Ю. Гриценко // Українська мова. – 2017. – № 1. – С. 3–17.
5. Гриценко П. Ю. Тексти як джерело дослідження українських говірок Румунії // Українські говори Румунії / М. Павлюк, І. Робчук. – Едмонтон – Львів – Нью-Йорк – Торонто, 2003. – С. I–XVI.
6. Гриценко П. Ю. Тексти як джерело дослідження чорнобильських говірок // Говірки Чорнобильської зони. Тексти / [відп. ред. П. Ю. Гриценко]. – К., 1996. – С. 7–19.
7. Гриценко П. Ю. Текст як простір вияву діалектних явищ // Збірник лінгвістичних праць : до 60-річчя проф. О. А. Колесникова. – Ізмаїл, 2000. – С. 9–15.
8. Колесник В.О. Дебалканізація болгарських переселенських говірок в Україні. Граматична система. – Одеса, 2003. – 231 с.
9. Колесников А. О. Збереження і розвиток української мови в лінгвально неоднорідних регіонах України / А. О. Колесников // Українська мова. – 2017. – №4. – С. 149–153.
10. Лингвистический энциклопедический словарь / [гл. ред. В. Н. Ярцева]. – М., 1990. – 685 с.
11. Покровская Л. А. Современный гагаузский язык : [курс лекций]. – Комрат, 1997. – 189 с.
12. Kiseolar P. Caracteriaza lingvistică a graiurilor românești din regiunea Odesa. Profil general // Науковий вісник Ізмаїльського державного гуманітарного університету. – Ізмаїл, 2006. – Вип. 21. – С. 46–49.
13. Баранник Л.Ф. Динамика лексико-семантической системы русских островных говоров Одесщины, функционирующих в разноязычном окружении // Діалектна мова: сучасний стан і динаміка в часі. – К., 2008.
14. Селіванова О. Сучасна лінгвістика : термінологічна енциклопедія / Олена Селіванова. – Полтава : Довкілля-К, 2006. – 716 с.
15. Шабашов А. В. Гагаузы: система терминов родства и происхождение народа. – Одесса : Астропринт, 2002. – 744 с.

10.3 Інтернет-ресурси

1. Delyusto M. Stability and Dynamics in the Ukrainian Higher Danube Dialect / M. Delyusto // Journal of Danubian Studies and Research. – 2015. – Vol. 5, No 1. – P. 274–280. – Режим доступа: <http://journals.univ-danubius.ro/index.php/research/article/view/3020/2800>
2. Delyusto M. Multi-lingual atlas of dialects spread between the Danube and the Dniester rivers: sources and tools of creation / M. Delyusto // Journal of Danubian Studies and Research. – 2016. – Vol. 6, No 1. – P. 362–369. – Режим доступа: <http://journals.univ-danubius.ro/index.php/research/article/view/3523/3471>
3. Delyusto M. Text Representation of Wedding Ceremony in Dialect Spoken in the Village Shevchenkove Kiliya District Odessa Region // Journal of Danubian Studies and Research. – Vol. 7, No 2. – Galati, 2017. – P. 278–292. – Режим доступа: <http://journals.univ-danubius.ro/index.php/research/article/view/4275/4227>